

33è PREMI DE NARRATIVA BREU ARNAU DE PALOMAR EDICIÓ DE 2023

CENTRE D'ESTUDIS RIUDOMENCS I AJUNTAMENT DE RIUDOMS

Les resplendors rogenques

Jordi Sedó

A través dels grans finestrals, entra una llum tènue. Abans, argentada. Ara, rogenca. Titil·lant. La quietud del capvespre s'ha vist sobtadament interrompuda. Un inesperat terrabastall amb veu de tro. Tremolor de vidres. I crits. Esgarrifosos. Llunyans. Atenuats. Interferits per les finestres, que s'han estremit. Tot, precedit per aquell xiulet, aquell zumzeig terrible que ha estat el preludi del desastre.

Dins, por. Expectació. Esperança? No gaire. Però esperança. Mirades creuades. Interrogants. Ulls molt oberts. Alens continguts. I silenci. Silenci per poder copsar els esdeveniments del defora. No poder alçar-te de la cadira per mirar què passa al carrer, una angoixa afegida. I el cos malmès, incapaç de valer-te per fugir, també.

La porta, tancada encara. Darrere, hi deu haver algun rostre amic. Una espatlla on recolzar-te. Un braç expert que posi a recer la teva desferra. I uns ulls on cercar un bri d'esperança i una llampada d'afecte.

Sovint penses en l'Sviatoslav. No te'l treus del cap, el fill... Deu ser fora. O no. Avui no vindrà. Quant fa que no ve...? I aquesta mirada teva, buida, d'ulls grisos, enfonsats, d'ulls que ja han vist molt. D'ulls que, tanmateix, encara busquen desesperadament. I no troben. Perquè són ulls que escruten amb avidesa, però no poden descansar en les paraules. Perquè tu les has perdudes, les paraules. Ulls que volen expressar-se i només ho poden fer a través del tel gruixut que ha construït aquesta boira estranya que s'ha instal·lat dins teu i que t'ha robat els mots. Per això, tens tantes preguntes que no fas. Per què...? Per a què? Fins quan...? I els nens...? I els fills...? Preguntes que no interroguen. Preguntes que només et fan mal. Perquè no les vesses enfora. Perquè ja no saps formular-les. I t'estavelles contra la teva desorientació, que cada dia seu amb tu i que cada vespre t'acompanya fins al llit.

Un altre xiulet terrorífic. I, de nou, aquest soroll eixordador. Molt més a la vora, ara. Un cop violent a la porta de la cambra. Trontolla. Com si una forta ventada l'hagués sacsejada de dalt a baix. I més crits. Més a la vora encara. Al llindar, el metge. Ha obert i s'hi ha quedat dret. Serios. Desorientat. Mirada

d'espant. Bata blanca. Una taca vermella al pit. Obres molt els ulls i, esfereïda, et poses la mà dreta a la cara. L'esquerra, no. El braç esquerre, sempre el tens damunt la falda. Immòbil. Sec de vida.

Es desploma allà mateix. Fa caure la taula amb els recipients per a l'orina. N'hi havia vuit. Un per a cada una. S'escampen per terra. T'esborrones. Fora, fum. Pols. Pols negra. Una resplendor vermellosa. Estossecs. Corredisses. Més crits. Algú enretira una mica la màniga blanca del caigut. El canell, inert, dins una mà experta. Uns segons d'angoixa. Expectació. Llambregades. Mal presagi. Sota la parpella, cap reacció. Ja no s'hi pot fer res.

Ara, unes altres mans expertes t'agafen a tu per sota de les aixelles. Amb afecte. Amb consideració. Amb pressa. Però a poc a poc... Amb fermesa. Però delicadament... Tanmateix, una fiblada a l'esquena. Mires afrontada aquella cara. Sense rancúnia. Què fa...? "Hem de marxar, Zlata". On? Per què? Per a què? No hi ha respostes. Perquè tampoc no has estat capaç de fer les preguntes més enllà de l'interior del teu cervell. Fora de la cambra, confusió, fum i una llum rogenca al fons. Consistent. Intensa. Tremolosa. Gent amunt i avall. Crepitar de fusta vençuda. Ja no hi ha crits. Només pressa. I por. I desconhort.

Les escales. A poc a poc. Avall, avall... Cap on...? Sempre recolzada en les mans expertes. Sola, no podries. Una altra fiblada. Ara, al braç. T'ha posat l'abric i una bufanda. Li mires el rostre amb aquella ganyota que et va quedar a la cara. Té sang al front i una taca de sutge a la galta. El carrer. Una cadira damunt la neu. Els alens dibuixen el fred damunt l'aire gèlid. Més enllà, flames i guspises que interrompen la nit. Seus. Esperes. Ara, camions. Quatre braços forts. Tens por que et facin caure. El viatge, el faràs asseguda a la mateixa cadira.

T'han col·locat entre les altres persones, perquè el teu seient no es pugui bolcar amb els sasejos del vehicle. Viatges amb les companyes de l'habitació. El fill no va tenir sort. Ja no hi és. Tu no ho saps perquè encara no ha vingut a dir-t'ho ningú. No vindrà a veure't. Mai més. Potser la noia, sí. Amb els nens. Ella és més enllà. No saps ben bé on. A l'altra banda de la ratlla. A recer. Potser amb la Natalka... Que duu el teu net al ventre. L'Sviatoslav, no el van deixar marxar. Per què...? Era home. I tu? Per què et van deixar aquí a tu? No tens resposta. Perquè la que intueixes, no goses confessar-te-la.

El camió passa per davant de la modesta botiga de queviures que vas obrir fa tant de temps amb el teu Vasil, l'home de la teva vida. Fugaç, te la mires amb una pena profunda, amb una pena que et solca l'ànima de dalt a baix. Ara la duen l'Sviatoslav i la Natalka, la botiga. Ell, amb aquell somriure tan ample. Ella, amb aquell ventre arrodonit que anava creixent i que els feia tanta il·lusió. Ara ja no podrà encarregar-se de la botiga, el fill. L'edifici encara hi és, però. Dempeus. Sobre les runes dels del costat. Sota la nit, tristament il·luminada per aquestes resplendors rogenques, poderoses i titil·lants. Fins quan...? Casa teva és una mica més enllà. Enrunada. Crema també. Tot l'edifici ha baixat i no ets capaç de reconèixer-hi els espais d'abans. L'indret, sí, però els espais ja no són els mateixos.

La ciutat on vas néixer tu, els teus fills i els teus nets, la ciutat on et vas casar, on vas viure sempre, t'és aliena perquè ja no hi és. Mires desolada la devastació. La percep a l'ànima. Llavors, et recordes, aquell dia, passejant pel parc que hi ha a la vora de la botiga perquè l'Olena t'havia deixat unes hores els nens. I tu havies sortit de la feina aquella estona ben plena d'orgull, amb el petit al cotxet i la gran, que feia com si t'ajudés a empènyer-lo amb la seva maneta, mentre el Vasil s'ho mirava tot des de dins, feinejant. Orgullós també. I l'ombra d'un somriure et creua el rostre i t'espurnegen els ulls durant un instant. Just uns segons. Encertes a articular maldestrament el seu nom: "Vasil...!", dius molt fluixet. Una única paraula, dita potser de manera intel·ligible, però plena de

significat, plena de tota una vida, plena de fugisseres i entranyables imatges. Llavors, mentre intentes compensar els sacsejos del vehicle amb el teu cos adolorit, mires la companya que se'u davant teu com interrogant-la. Però n'obtiens tan sols una mirada buida des del fons d'unes conques que semblen buides també. I, després, et torna la grisor als ulls. Aquella grisor que ja viu amb tu i que no marxarà mai més. Perquè se'n anirà amb tu.

El Vasil, se'l va endur el maleït virus. Va resistir només cinc setmanes, durant les quals ningú més que ell sap el patiment que va haver de suportar. Tu t'enfadaves perquè no te'l deixaven veure. "Ni que sigui un sol cop", deies. No et feies càrrec de com de perillós hauria estat veure'l. No t'ho creies. Els fills et renyaven perquè no et sabies fer càrrec de la situació. I tu t'hi enfadaves. Ell va haver de partir tot sol. En aquella habitació que mai vas arribar a conèixer. Sense poder acomiadar-te'n. Sense poder dir-li un darrer cop com l'estimaves.

Perquè us vau estimar molt. Però avui recordes aquell temps, aquell parèntesi en què et va fer patir tant. Aquell dia que, furtivament, va salpar del teu port cap a una cala ombrívola i oculta buscant-hi la frescor que ja no trobava a la platja on havia varat feia tants anys. I la va trobar en una pell més jove. I el cel va baixar a la Terra i la Terra es va fer infern. I, després, se'n va penedir mil cops, d'haver volgut navegar fins aquella cala. Perquè va haver de tornar solcant les llàgrimes que tu havies vessat. I les va haver d'anar eixugant totes. Una a una.

Una sotragada. Tots els ossos se te'n ressenten. Se t'escapa un ai. Arrugues les celles en un gest de dolor. S'atura el motor. Algú abaixa brusquement la porta de la caixa del camió. Moviment. Crits. Presses. Instruccions donades amb traça. Novament, quatre braços forts. Por de caure. Unes quantes fiblades. Un altre cop, la neu. Alens visibles que es glacen en contacte amb l'aire. Esperes. Sempre a la mateixa cadira.

Mires al voltant. Tot sembla desconegut. Comença a clarejar i el vidre d'un aparador miraculosament salvat del desastre et torna la teva imatge. Amb aquella ganyota permanent dibuixada al teu rostre. A la boca i a l'ull esquerre. Ets incapaç de reconèixer, en el teu cos vençut, la dona que un dia va arribar a flirtejar amb el seu veí. Aquella dona que, tanmateix, no s'hauria lliurat mai a ningú que no hagués estat el Vasil. Aquella dona, però, que va voler donar una lliçó al marit traïdor. Aquella dona que es va fer valer. Aquella dona que va demostrar a l'home de la seva vida què era el que podia arribar a perdre. Aquella dona que no va trair. Aquella dona que va recollir les llàgrimes de l'espòs i les va desar amb cura a la clepsidra de l'estimació. Aquella dona que va perdonar. Aquella dona que estimava i era estimada.

Quatre braços forts. Escales avall. Les automàtiques, aturades. Por de caure. Trontoll. Fiblades aquí i allà. Remor llunyana de gent. Una andana i unes vies que ara no fan servei. Persones. Resignació. Unes escalfen cafè, altres jeuen encara en jaços improvisats. La majoria seuen amb la mirada perduda. I esperen. Et deixen damunt la cadira. Una d'aquelles mans expertes t'acaronen els cabells blancs, ara engroguits. "Zlata, es troba bé?" La mires. Una ferida lletja al front. Ja no duu la taca negra a la cara. Li somrius. Claves els ulls en els seus. I els fills? Per què no venen? I els nens...? No hi ha ningú. I l'andana és plena de gent. Qui vindrà... Qui s'ocuparà de tot... Qui s'ocuparà de tu... Per què t'han deixat aquí... Imploreres respostes que saps que no obtindràs.

Mires cap a l'infinit. Cap al fons de l'andana. Cap aquell forat fosc, on ja no hi ha persones. On ja no hi ha llum. I les vies, lluents, es perden en la penombra, que més enllà esdevé pregona fosc. El rostre de l'Olena et passa pel cap un moment. L'ombra d'un somrís trist se t'instal·la al semblant. A través de la boira espessa que t'entela les paraules, et ve el record del dia en què, tan jove encara, va

venir a casa i, plorant, us va confessar allò. Un moment de debilitat. No sabia què havia de fer. Perquè no l'estimava. Però el Vasil es va posar com un gall de panses. I els hi va obligar. Un any junts, van durar. Van tenir la nena i, al cap de pocs mesos, ell va marxar. El Vasil no va tornar a ser el mateix mai més. Remordiments. Penediment d'haver forçat una situació. Però uns anys més tard va tornar. I li va fer el nen. I va marxar un altre cop.

Novament, la mà experta. Una tassa de brou. Fumejant. Bufo. T'acosta la cullera a la boca. Amb compte. T'escaldes la llengua. Retires la cara amb una ganyota de dolor. Desconcertada, la mires als ulls. Amb malfiança. Desolada, torna a bufar. Beus tremolosa. L'escalfor t'omple l'estómac. Et sents reconfortada. Obres la boca un altre cop. Bufo. Xucles amb compte. Nova alenada de vida. Vida...?

Ara desitjaries que els dies que et quedin fossin del tot previsibles. Sense sobresalts. Plens de rutines. Fins que la llum se t'extingeixi del tot. Fins que la mirada se't vagi enfosquint. A poc a poc. Cada dia una mica més. Fins al final. Rutines confortables, voldries... Sense sotrac. Rutines que et permetessin aclucar els ulls en pau. Quan arribi el moment. No pas abans. Lliscar suaument avall, per aquest fil de vida, fins que es trenqui.

Però no serà així. Perquè els eixorcs cucs de la cobdícia humana s'han ficat dins els infectes forats de la maldat i, des d'allà, ben parapetats, aniran corcant la teva pau a batzegades. I et robaran la confortabilitat que ja mereixes. I t'arrabassaran la placidesa que t'has guanyat. Dia a dia. Al llarg de tota una vida.

I continuaran els terrabastalls i les flames. I les guspies prop del teu rostre. I les resplendors rogenques que devoren el teu voltant, i el fred desavinent, i els sobresalts, i la teva confusió... I es tornaran a glaçar els alens. I els vidres de les finestres tremolaran un altre cop... I l'Olena i els nens tornaran un dia. I potser la Nataka i el petit, que no hauràs conegut encara. I vindran tots a veure't. I voldran abraçar-te i celebrar-te. Però tant si la teva llum s'haurà apagat del tot com si no, potser tu ja no hi seràs. Perquè, una mica, ja has començat a no ser-hi.